

OMILIA I LA ADORMIREA MAICII DOMNULUI¹

Sfântul Gherman al Constantinopolului

Cel dator pururea laudă pe propriul lui binefăcător. Cel mântuit nu ignoră acoperământul mântuitorului lui. Cel ce nu-și poate plăti datoria prin fapte măcar încercă prin cuvinte să-și exprime recunoștința față de ocrotitorul său. Pentru aceea și pe tine, Născătoare de Dumnezeu, îndrăznesc să te laud ca pe una care ai, mai presus de cuvânt și de gând, străine minuni. Cutezând, îți trimit ție și eu cu bucurie cuvintele cuvântului tău. Caută la smerenia robului tău, înalță gura celui smerit și pe mine, cel flămând de slavoslovie ta cu dor, umple-mă cu dobândirea bunătăților tale, ca, fiind povățuit în cuget de ajutorul tău, să nu preget a te mări pe tine, Stăpână. Căci tu ai spus, pe drept cuvânt, că te vor ferici pe tine toate neamurile oamenilor², pe tine, cea de nimeni mărită după vrednicie, pe tine ceea ce compătimesti pururea strâmta și nesăbuita sărăcie a cugetului laudătorilor tăi. Ce voi spune mai întâi și ce voi păstra pentru la urmă? Aduce-voi laude petrecerii tale în trup împreună cu oamenii sau voi aplauda slava mutării tale după duh asemenea unui somn de viață purtător³? Înfricoșătoare sunt ambele. Spăimântătoare fiecare dintre ele. Întorcându-se, cuvântul constă în istorisirea laudelor tale. Dar continuând, începe lauda subiectului de acum, a cinstitei și slăvitei tale mutări, Maica lui Dumnezeu. Căci când te-ai mutat de la cele pământești, te-ai urcat în chip vădit la cele cerești. Cu toate acestea, nici mai înainte nu

¹ Germanus I Constantinopolitanus, *Homilia i in dormitionem b. Mariae* (CPG 8010, BHG 1119), PG 98, 340-348. Titlul complet al omiliei este: „Al celui între sfinți Părintele nostru Gherman, Arhiepiscopul Constantinopolului, cuvânt la preacurata Adormire a Sfintei Născătoare de Dumnezeu”. Ediție realizată în cadrul *Departamentului de valorizare a tezaurului patristic* al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei.

² Luca 1, 48.

³ Epitet greu de redat în limba română, ζωοκοιμήτων σου κατά πνεῦμα μεταστάσεως.

erai nepărtașă celor cerești, nici, mutându-te, nu ai părăsit cele pământenești⁴. Fiindcă te-ai făcut mai înaltă decât cetele cerești și te-ai arătat mai înaltă decât făpturile de pe pământ. Căci, cu adevărat, și cerurile le-ai împodobit și pe cei de pe pământ i-ai strălucit, Născătoare de Dumnezeu. Cerurile, fiindcă odată cu statornicirea neamurilor oamenilor au fost rânduiți îngeri să poarte de grijă de viața acestora, să-i povățuiască, să-i chivernisească și să-i păzească cu inimă neștrămutată în credința către Dumnezeu. *A statornicit hotarele neamurilor după numărul îngerilor lui Dumnezeu*⁵. *Și Străjuie-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de El și-i va izbăvi pe ei*⁶. Dar prin înșelarea și idolatria oamenilor jalnici care trăiau atunci și care întinau văzduhul cu grăsimea jertfelor, au fost luați îngerii de la toată petrecerea împreună cu oamenii. Dar a luat de la ei Dumnezeu și Duhul cel Sfânt. Dar când tu ai născut în vremurile din urmă pe Cuvântul cel dintru început al lui Dumnezeu și Tatălui⁷, odată cu nașterea ta și oștirile îngerilor s-au plecat din cer, laudându-L pe Dumnezeu cel născut de tine și strigând: *slavă întru cei de sus*⁸ și să vină pacea pe pământ, încât nu a mai fost nici un zid al vrajbei între îngeri și oameni, între cer și pământ. Ci a fost o singură împreună-petrecere și o singură slavoslovie, răspunzând una alteia, trimisă Unuia Dumnezeu în Treime de fiecare din cele două cete, de îngeri și de oameni. Și Tatăl Fiului Unuia Născut, mărturisind nașterii celei cu trupul fără tată, strigă către El: *Eu astăzi Te-am născut*⁹. Și iarăși: *Din pânțele mai înainte de luceafăr Te-am născut*¹⁰. Este limpede că *astăzi* nu prezintă recenta existență a dumnezeirii Unuia Născut, ci adeverește venirea Lui cu trupul. Iar acel *Te-am născut* arată prezența thearhică și împreună-lucrătoare a Duhului Sfânt întru Tatăl. Fiindcă nu este străin Duhul de Tatăl. Căci prin bunăvoirea și trimiterea de la Tatăl S-a sălășluit întru tine, Fecioara și Maica, iar Tatăl Își atribuie Sieși lucrarea Preasfântului Duh, pentru aceea, reînnoind ieșirea din tine cu trupul a Fiului Lui prin Duhul,

⁴ În sensul că încă tinzi acoperământul și ocrotirea ta asupra celor de pe pământ și asupra lumii întregi.

⁵ Deuteronomul 32, 8.

⁶ Psalmi 33, 7.

⁷ Ioan 1, 1.

⁸ Luca 2, 14.

⁹ Psalmi 2, 7.

¹⁰ Psalmi 109, 3.

zice: *Eu astăzi Te-am născut. Și Din pântecul mai înainte de luceafăr Te-am născut* are aceeași semnificație, și anume că este vrednică de crezare firea mai înainte de veci a dumnezeirii în Unul Născut, cea împreună veșnică cu Tatăl, și arată și înomenirea Lui cu trupul firească și neînchipuită la sfârșitul vremurilor din tine, Pururea Fecioara. *Din pântecul mai înainte de luceafăr* Scriptura a numit ieșirea prin naștere a Luminii celei mai înainte de cer și pământ, ca să arate că, mai înainte de toată făptura văzută și nevăzută, Unul Născut a fost născut fără de început de Tatăl, Lumină din Lumină. Și prin *pântecul* a însemnat pântecul tău ca să arate venirea cu trup din tine a Unuia Născut. Iar *mai înainte de luceafăr* a arătat noaptea aceea mai înainte de zori [în care S-a născut cu trup]. Iar prin luceafărul de dimineață a indicat bine ziua. Fiindcă născând noaptea lumina pentru cei ce ședeau întru întuneric, *mai înainte de luceafăr* a numit ceasul nașterii tale. Căci în ceasul acela păstorii sălășluiau în câmp, păzind strajele nopții. Aceasta este slava adăugată prin tine puterilor celor cerești. Căci dacă nu s-ar fi adăugat, nu ar fi cântat îngerii *Slavă întru cei de sus* Celui deja slăvit, la vremea când a venit negrăita ta naștere. Dar care este lumina și celor de pe pământ? Anume că prin trupul tău cel fără de prihană omul a devenit cetățean în ceruri și păstorii cu îngerii s-au amestecat. Căci, pe de o parte, îngerii s-au plecat [...], iar oamenii, înălțați fiind la slăvita vrednicie de sus a lui Dumnezeu, au fost învățați cu privire la deoființimea cea fără de început și mai dinainte de veci, prin naștere, nu prin creație, a Fiului față de Tatăl.

Dar iarăși, Preasfântă Maică a lui Dumnezeu, cerul și pământul, ca să zicem așa, prin tine au fost împodobite, cum atunci este cu puțință ca tu să-i lași orfani pe oameni de vegherea ta, prin mutarea ta? Să nu fie să cugetăm noi acestea! Căci așa cum, petrecând în lumea aceasta, nu ai fost străină de sălășurile cele cerești, nici mutându-te acum, nu te-ai înstrăinat cu duhul de petrecerea împreună cu oamenii. Fiindcă te-ai arătat și cer cuprinzător al lui Dumnezeu cel Preaînalt, din pricina sânului tău încăpător pentru această purtare. Și iarăși pământ duhovnicesc ai fost pentru El din pricina puterii cuprinzătoare a trupului tău. Încât pentru aceasta este potrivit a crede că atunci când ai plecat din lumea aceasta ai fost de-a pururea împreună-locuitoare cu Dumnezeu, și mutându-te de la cele omenești, nu i-ai părăsit pe cei din lume. Totuși, deopotrivă ne întrebăm cei ce suntem obișnuiți să ne închinăm ție:

pentru ce nu am fost învredniciți și noi să te întâlnim cu trupul? Pentru aceea îi și numim de trei ori fericiți pe privitorii cei care s-au desfășurat de viațuirea împreună cu tine, fiindcă au avut-o pe Maica vieții contemporană lor. Dar altminteri, ca și cum ai fi petrecut cu noi trupește, așa și ochii sufletului nostru se desfată văzându-te pe tine duhovnicește în fiecare zi. Și așa cum ai petrecut cu trupul împreună cu cei mai vechi decât noi, tot așa și cu noi petreci duhovnicește. Și marele tău acoperământ pentru noi caracterizează convorbirea noastră. Și toți auzim glasul tău și glasul tuturor ajunge în auzul urechilor tale. Și cunoscuți fiind de tine, prin ajutorul tău cunoaștem apărarea ta ocrotitoare. Căci nimic nu este care să se interpună, mă refer la despărțirea sufletului și trupului, între cunoașterea ta și a robilor tăi. Căci nu i-ai lăsat pe cei pe care i-ai mântuit. Nu i-ai părăsit pe cei pe care i-ai adunat laolaltă, fiindcă trăiește duhul tău pururea și trupul nu a suferit stricăciunea îngropării. Pe toți îi cercetezi și cercetarea ta este asupra tuturor, Maica lui Dumnezeu, încât, chiar dacă ochii noștri sunt ținute ca să nu te vadă pe tine, Preasfântă, tu în mijlocul nostru sălășluiești arătându-te în chip felurit celor vrednici. Căci trupul nu se împotrivesc puterii și lucrării duhului tău. Căci Duhul tău suflă unde voiește, fiindcă este curat și nematerialnic, nesticăcios și fără de pată și duh împreună-petrecător cu Duhul cel Sfânt și ales de dumnezeirea Unuia Născut. Căci tu, potrivit cu ceea ce s-a scris, ești în *frumusețe*¹¹ și trupul tău feciorelnic este cu totul sfânt, cu totul curat, sălaş al lui Dumnezeu. Pentru aceasta și este străin de pământeașca desfacere. Deși omenesc, s-a schimbat la viața cea nesticăcioasă. Teafăr și preaslăvit, viu și neadormit. Întrucât nu era cu putință să fie ținut închis în mormântul morților, fiind vas primitor de Dumnezeu și templu însuflețit al preasfintei dumnezeiri a Unuia Născut. Pentru aceea, Născătoare de Dumnezeu, credem că petreci împreună cu noi.

Cu adevărat, cu adevărat iarăși voi spune cu mulțumire: deși te-ai mutat, nu te-ai despărțit de neamul creștinesc. Nu te-ai depărtat de lumea aceasta stricăcioasă, deși ești partașă vieții celei nesticăcioase, ci te apropii de cei ce te cheamă pe tine. Te afli împreună cu cei ce te caută cu credință. Vederile stătătoare ale trupului netrecător sunt lucrările Duhului vieții care suflă pururea. Căci

¹¹ Cântarea Cântărilor 2, 13.

cum ar fi putut desfacerea trupului să te întoarcă în praf și pulbere pe tine, care ai izbăvit pe om din stricăciunea morții prin Întruparea Fiului tău? Te-ai mutat, așadar, de la cele pământești, ca să arăți adevărată taina înfricoșătoarei întrupări, adevărate și nu aparente, pentru ca, răbdând tu plecarea de la cele vremelnice, Cel ce S-a născut din tine să fie crezut Dumnezeu și om desăvârșit, că a ieșit Fiu din Maică adevărată, supusă legilor și necesităților firii, la porunca dumnezeieștii hotărâri și când a cerut-o timpul vieții. Căci tu, având trup ca și noi, nu ai putut să scapi de întâlnirea cu moartea cea de obște a oamenilor. În ce chip și Fiul tău și Dumnezeul a toate și El Însuși a gustat aceeași moarte¹² cu trupul pentru faptul că a fost om muritor din neamul nostru. Căci făcând minunea în propriul Său mormânt de viață făcător, a făcut-o și în de viață primitorul tău mormânt la adormirea ta. Încât deși ambii au primit trupuri adevărate și nu aparente, totuși nu au lucrat cu nici un chip stricăciunea. Nici nu era cu putință ca tu, fiind ulcior de Dumnezeu încăpător, să te desfaci în țărâna descompunerii stricăciunii morții. Fiindcă Cel deșertat întru tine era Dumnezeu de la început și Viață mai înainte de veci și trebuia ca Maica Vieții să fie împreună cu Viața și adormirea ei să fie ca un somn, iar mutarea să-i fie ca o trezire din somn, ca una care este Maica Vieții. Căci așa cum pruncul caută și dorește pe propria lui mamă și mamei îi este drag să petreacă împreună cu pruncul, așa și tu, având inimă de mamă iubitoare către Fiul tău și Dumnezeu, era potrivit să te întorci la El. Iar Dumnezeu, Care avea față de tine dragostea Fiului față de maica Sa, trebuia să Se facă împreună-petrecător cu tine. În acest chip, suferind ieșirea din viața celor trecătoare, te-ai mutat la sălașurile cele nesticăcioase, unde Dumnezeu sălășluiește împreună cu Care și tu sălășluind, Născătoare de Dumnezeu, nu te desparti nicicând de petrecerea împreună cu El. Căci tu ai fost Lui cu trupul casa odihnei Lui, și El Însuși îți este ție locaș al odihnei după mutarea ta, Prealăudată. *Aceasta este odihna Mea în veacul veacului*¹³, adică trupul cu care tu L-ai încins pe el, Născătoare de Dumnezeu, cu care credem că nu numai în veacul acesta S-a arătat Hristos, ci și în veacul cel viitor Se va arăta când va veni să judece viii și morții.

¹² Evrei 2, 9.

¹³ Psalmi 131, 14.

Așadar, ca una care ești Lui odihnă veșnică te-a luat pe tine nestricăcioasă la El, vrând să te aibă aproape, cum s-ar spune, și să fie aproape de graiurile tale și de inima ta. Pentru aceea toate câte le ceri de la El, ca de la un Fiu iubitor, ți le dă, și rugămințile tale către El, ca un Dumnezeu Atotputernic, le împlinește Cel ce este binecuvântat în veci. Amin.

Traducere de Laura Enache,
ediție de Pr. prof. dr. Dragoș Bahrim